

KÜLFÖLDI LEVELEZÉS.

PÁRISI LEVÉL.

PÁRIS, 1887. július.

(A régi világ és a kereszténység. Pressensétől 1 köt. 8-ad rét. Fischbacher kiadásában. — A szent evangéliumok. Fordította Lassere Henry. 1. köt. 12-ed rét. Palmé V. kiadása. — Az újra szervezett párisi theol. fakultas tizedik évi ünnepélye.)

Szerkesztő ur!

Ön talán már kérdezhetette magában, hogy miért nem ismertetem Pressensének az év elején megjelent kitünő könyvét: *L'ancien monde et le Christianisme*, melyről a lapok annyi elismeréssel szólottak. Mire azt kell felelnem, hogy nem tehettem, mert nem volt elég időm átolvasására. Most kipótlom mulasztásomat. Valóban hiba is lenne észrevétlen hagyni, mi Pressensé tollából ered. Pressensének, mint embernek nagy erkölcsi értéke van, s ennél nem kisebb benne a gondolkozóé. Lehet, hogy az ember nem mindig fogadhatja el azt az álláspontot, melyről ő a dolgokat nézi, de tudomást nem venni róla, nem lehet, sem műveit olvasva, őt nem becsülni. Fáradhatlan munkás és már számos önálló művet irt azonkívül, hogy a *Journal des Débats*-ban, a *Revue Bleue*-ben és a *Revue Chrétienne*-ben több értékes czikke jelent meg, nem is említve a senatusban tartott beszédeit, melynek egyik legjelesebb és legszorgalmasabb tagja. S azt sem szabad feledni, hogy e mellett mint a *Szabad Egyház* (*l'Eglise libre*) lelkésze mindig hiven teljesíti teendőit. S adjuk hozzá még ezekhez, hogy Pressensé munkáiban a leglelkiismeretesebb és ha időközben újabb okmányok jönnek napvilágra és a tudománynak újabb eredményei felszínre, melyek állításainak ellentmondanak, mindig kész azokon változtatni, mi megtetszik, például Jézus élete czimű művének különféle kiadásaiából. De egy művét sem dolgozta annyira újra, mint azt, melyet most *L'ancien monde et le Christianisme* czim alatt adott ki. E mű tényleg nem

más, mint A keresztény egyház három első százéve történelmének (*l'histoire des trois premiers siècles de l'Eglise Chretienne*), melyet ezelőtt harmincz évvel irt, új kiadása. Némileg az általános bevezetés ehhez a történelemhez. Természetes, hogy azóta az a kérdés, melyet Pressensé e művében tárgyal, s mely nem más, mint a vallások tudománya, rendkívül nagy haladást tett. Egy sereg okmány lett azóta ismeretessé, melyek megdöntik az eddig szilárdul megállított igazságoknak hitt hypothesiseket. A kritika és exegesis ismeretlen mélységekbe hatoltak bé és egészen új értelmet adtak ennek vagy annak a vallásos szertartásnak, melyet rosszul fogtak fel, vagy egyáltalán fel sem fogtak. Egy szóval Pressensének kezdetleges munkáját a tudomány túlhaladta volt és fogyatékosnak bizonyult. Szerző nem habozott, hogy azt ab ovo újra kezdje és saját kifejezése szerint, a „jelenkori tudományosság színvonalára emelje fel.“ Az ember bámulja, hogy mily ifju hévvel és bátorsággal védi az ő benső és mély meggyőződését arra nézve, hogy a kereszténységnek hasonlithatlan értéke van az emberiség üdvét és fölemelését illetőleg. Mily diadalmi éneket hallat, midőn a régi vallásokon keresztül tett „hosszu utazása“ után azokat összehasonlítja a kereszténységgel, mely éppen annyira felette áll azoknak, mint a mennyire felette van az ég a földnek.

Ez állításának mindjárt okát is adja: „Lehetetlen, ugymond, a kereszténység eredete történelmét a nélkül tárgyalni, hogy az ember legalább röviden ne rajzolja a régi világ erkölcsének történelmét, mely azt megelőzte. Ez annyival szükségesebb, minthogy a kereszténység eredetiségét, saját jellegét egy iskola kétségbe vonja, mely benne nem lát egyebet, mint csupán korábbi elemeknek eredményét, összetételét, egy új mythos formájában. Az a görög szellem és a judaismus összetalálkozásának lenne az eredménye, egy oly korszakban, mikor a syncretismus általános volt.“ És Pressensé rendre czáfolja azokat a jelenkori tudósokat, kik e tételt védik, a többek közt Havet Ernőt, ki egy hosszú munkájában azt akarja megmutatni, hogy kereszténységben semmi eredeti sincs, s hogy az nem egyéb mint Kelet és Nyugat tanainak syncretismusa, Augustus idejében. De Pressensé midőn kiemeli ama jellemvonásokat, melyek a kereszténységet minden előző vallásoktól tagadhatlanul megkülönböztetik, figyelmeztet arra is, hogy nem kell félre ismerni a korábbi vallások erkölcsi elemeinek becsét sem. A keresztény apologéták gyakran estek abba hibába, „hogy a pogánység erényeiben ne lássanak egyebet „splendida vitia“-nál és az ő vallási és erkölcsi,

némelykor fenséges intuitióikban család látszatnál. "Pressensé a kiindulástól kezdve, a vad népek vallásos érzelmének nyilatkozataiban, Chaldea, Egyptom, Persia, India s a görögök és rómaiak vallásában mind előkészületet lát a kereszténységre, előkészületet, emelkedést, tisztulást, közeledést az ideálhoz. Az az emberi lelkiismeret, mely ha szabad azt mondani, mind világosabban nyilvánítja ki magát, mely mind finomabb lesz. Ez a világosság az, mely kezdetben halvány és tétova, melyet Pressensé a százéveken keresztül követ, s a melyet ő mind ragyogóbbnak, mind fényesebbnek tüntet fel, a mint a százévek egymásután jönnek és a nemzedékek egymást követik. Az ismeretlen Istent keresi mindig az aggódó lelkiismeret, mely néha nagyon érzi nyomorult állapotát és hogy a kegyelemre szüksége van.

Ezt bizonyítják már ama bűnbánati zsoltárok, melyek a Chal-deaiaktól maradtak fenn, s melyek néhány száz évvel megelőzték Izrael prófétáinak prédicatióit: „Vajha az Isten, a kit nem ismerek, megengesztelődnék! Vajha az Isten, a ki ismeri az ismerent, megengesztelődnék! Uram, igen nagyok az én hibáim, az én vétkeim igen nagyok! . . . Vajha a te szived, mint az anyáé, a kinek gyermeke van, megengesztelődnék. Hogyha te engem kegyesen fogadsz, hogyha te védő kegyelmet mutatsz az ember iránt, új életet nyer. . . . Uram! ne hagyd a te szolgádat a zivatar vizeiben elmerülni!“ Az ember azt hinné, hogy a biblia legszebb zsoltárainak egyikét olvassa. Kétségtelen, hogy igazságtalan dolgot cselekesznek azok, kik a kereszténység előtti emberiséget úgy tüntetik föl, mint a mely a legnagyobb sötétségben tévelygett.

Pressensé óvakodik attól, hogy e tévedésbe essék, melynek az egyházi atyák tekintélyt adtak, s mely folytatódott azóta a közép-koron keresztül le napjainkig. A régi hagyományos orthodoxiának némely hivei még ma sem hagyták fel ama nézetet mely teljesen tarthatatlan. Nem veszik észre, hogy az emberiség vallásos történelmének ezen a módon való szemlélése, távol attól, hogy a kereszténységnek eredetiségét és isteni voltát világosságba helyezze, a mint ők igénylik, hogy helyezze, sőt annak az emberi lélekhez való alkalmazkodása így teljesen lehetetlenné van téve. Valóban, hogyha a Krisztus tanításának semmi közös kapcsa nincsen az előzőkkel, nem lett volna belőle semmi és nem lett volna azzá, a mi. Nem találva a lélekben semmit, a mire támaszkodják, nem ragadta volna meg legkevésbé se az embereket. Köszönet Pressensének, hogy a kereszténységre való hosszas előkészülést megvilágította, és pedig részre-

hajlatlansággal, a kiemelkedőbb pontokra szorítkozva, minthogy munkáját, nehogy az végtelen hosszúra nyuljék, össze kellett vonnia.

Azonban a mi a kereszténységnek nagyszerűségét és eredetiségét illeti, sokan úgy találják, hogy szerző nem elég határozott a kereszténység benső lényegének meghatározásában. Részben magam is osztom e nézetét, főleg ott, a hol Havet ellen harczol. Ez utóbbi nem lát a kereszténységben egyebet, mint tant, dogmát, elvont eszméket és a keresztény eszméket hasonlóknak találja a görög bölcselémével. De nem ez a kérdés, hanem az, hogy a kereszténység tan-e, dogma-e, és kizárólag csak az-é? Bizonyára nem, a kereszténység nem csupán tan, hanem mindenekelőtt élet, erkölcsi hatalom. S ezért, hogy Havet, mert nem látta, nem akarta látni ezt, a kereszténységből nem tudom minő bölcselmi syncretismust csinált, melynek csak anynyi értéke van, mint valamely korszakalkotó bölcselmi tannak. De akkor meg kellett volna mutatnia, a mit nem tett, hogy ily érték mellett hogy volt mégis a kereszténységnek oly bámulatos nagy szerencséje. Meg kellett volna kísértenie, hogy számot adjon a régi világ ama sajtáságos jelenségéről: a gondolkozók eszméi nagyszerűek, emelkedettek, erkölcsiek és a gyakorlati élet teljesen erkölcstelen, a minthogy tényleg így volt ez a kereszténység megjelenésekor Görögországban és Rómában. Ez a leggyalázatosabb lealacsonyodás, a legszégényletesebb erkölcsi sülyedés. És e siralmas állapoton semmi sem változtat, csakis a kereszténység befolyása. Honnan ez, hogyha a kereszténység nem egyéb, mint csak tanok összetétele, mint csak Kelet és Nyugat eszméinek összevont kivonata? Ismétlem, onnan, hogy a kereszténység konkrét élet; abban nincs különbség a beszéd és cselekedet, az elmélet és gyakorlat közt. Onnan, hogy alapítójának élete az eszmény megvalósítása az ember számára. Onnan, hogy abban oly erő és hatalom van, milyen elvont eszmékben soha sem fog lenni.

Ily értelemben fogta fel és mutatta meg Pressensé a kereszténység eredetiségét és az emberiség szellemi és erkölcsi történelmébe való belépésének nagy hatását. De meg kell vallani, hogy ezen a ponton határozottabbnak kellett volna lennie. Azonban ez a dolgot csak mennyiségileg tekintve, kérdés, és nekem idáig még kevés észrevételem van, ha ugyan egyáltalán van.

De a hol már megszünök vele egyetérteni, midőn a természetfeletti lépteti közbe, a kereszténységnek a világba való bevezetésére nézve. Világos, hogy érvelésének különösen ez a pontja teljesen menekülni hagyná Havet-t. Itt Pressensé a történelem teré-

ről személyes theologiai fogalmába megy át. Midőn az ő személyes theologiai fogalmáról beszélek, értem alatta az orthodox fogalmat. Önként értetik, hogy orthodox theologiai nézetek mellett a természetfeletti közbelépését szükségképpen ott találjuk az emberiség üdve előkészítésében és teljesedésében. De az nagyon sajtáságos, hogy Pressensé orthodox nézetei a kötet bevezetésében foglaltatnak, a mely elég hosszú, és hogy ha az ember meg magát a művet olvassa, azt a megjegyzést kell tennie: hiszen a vallások történelme nagyon jól és érdekesen van feltüntetve, az emberi szellem fejlődése, az emberi lelkiismeret nevelése egész természetesen. Bármit mondjon is szerző, én nem látom a természetfelettinak a történelem valamely adott pillanatában a közbelépését az által, hogy a *Deus ex machina*-t földre szállítja. Ettől eltekintve Pessensé műve nagyon érdekes és tanulságos a maga rövidségében. A ki bármelyes mértékben is érdeklődik a vallási kérdések iránt, csak nyerhet olvasása által és bizonyára senki se fogja elveszettnek tartani az időt, melyet annak szentel, ha még nem is osztaná mind szerzőnek nézeteit.

Ezelőtt néhány hónappal az evangéliumoknak egy francia fordítása jelent meg a lourdes-i Notre-Dame-nak szentelve. E dedicatióban semmi csudálatos sincs, mivel a fordító Lassere Henry, a lourdes-i Szűznek és minden csudás dolgoknak, melyek a pyrennei hegyek kissé *mysteriosus* barlangjaiban történtek volna, szerzője. Kétségtelenül ön kérdezni fogja, hogy miért jelzem e katolikus mű megjelenését, melynek tudományos szempontból csak közepes bece van? Meg fogja látni miért. Bizonyára nem a fordításért történik, hogy figyelmét L. ez új munkájára vonom, mert mindamellett is, hogy a fordító öt évet szentelt e munkának, az messze hátra áll a protestánsok által eszközölt fordításoktól. Ezt könnyű érteni, miután csak a Vulgatát tartotta szem előtt. Arról, hogy valamely görög szöveget is használt volna, semmi említést nem tesz. Nem szükséges, hogy az ember nagyon járatos legyen a szöveg-tanulmányban arra nézve, hogy észrevegye azokat a hibákat, melyeket vele a Vulgata követett el, például Luk. 1, 28-at így fordítja: „Ne félj Mária, mert megnyerted az Urnak jó kegyét.“ — A görög szöveg erről semmit se tud. Világos tehát, hogy a kritika, az exegetikai tanulmány és a történelmi ítéletekben való függetlenség egyaránt hiányoznak a fordítónál. És mégis észre lehet venni, hogy a francia, katolikus és protestáns fordításokkal ismeretes, de a

katholikus dogma vezetési felfogásában, s a protestans fordítókat az-
 zal a régi és esetlen váddal illeti, hogy a szöveget meghamisították.
 Ez azt mutatja, hogy ő nem mind ismeri a nevezetesebb protestans
 tudósok fordításait, melyek az utóbbi negyed százév alatt jelentek
 meg. Mert a szöveg feletti vizsgálódások, a különféle szövegek ös-
 zzehasonlítása a lehető legszélsőbb határig vitetett protestans kriti-
 kusok által. Erre nézve Griesbachtól kezdve akárhányat idézhetnek,
 de minek? Ugyis Lassereinek nem a fordítására akarok következtet-
 ést vonni. Van valami az ő kiadványában, mi a fordításánál többet
 ér s ez az előszó. A fordítása is bármily tökéletlen a kiindulásánál
 fogva, ő mégis lelkiismeretes és bátor munkát végzett.

Sőt azt lehet mondani, hogy az ő munkája az idők jele, a
 mennyiben úgy látszik a katolikusok is kezdik elismerni annak a
 szükségességét, hogy az evangeliumot hozzáférhetővé kell tenni a
 népnek, a mire bizony nem voltak mindig hajlandók. Lassere elő-
 szava igen érdekes: az a szabadelvűségnek és bátorságnak egy té-
 nye. Ez előszóban magyarázatát adja annak, hogy miért fordította
 le az evangeliumokat. S egyebek közt ezeket mondja: „E könyvet,
 mely a szó legjobb értelmében könyv, e könyvet, melynek tana meg-
 változtatta a világ ábrázatját, tényleg ritkán olvassák még azok is,
 kik magukat buzgó katolikusoknak vallják. A kik a sacramentu-
 mokkal élnek, száz közül gyakran egy sincs, ki az evangeliumokba
 belényitott volna, legfennebb csak véletlenül. Általán egy gyüleke-
 zetben talán még három hívő sincs, a kik az evangeliumot jól is-
 mernék s a kik életükben legalább egyszer egymásután keresztül
 olvasták volna a négy evangeliumot. Csodálatos és elszomorító el-
 lentét: hogy az evangelium, mely ma is a világ legkitünőbb könyve,
 ily számba nem vett könyv lett? És L. nem fél a dolgok ez álla-
 potáért a felelőség nagy részét az egyház hivatalosaira háritani,
 a kik mindig attól féltek, hogy a biblia tanulmányozása eret-
 nekségre vezet: „Midőn egy jelenlevő rossz fejlődésétől tartottak, ez
 egy másik rosszba vitte, minek fontosságát és távoli következmé-
 nyeit nem fogták fel... Az a visszaélés, melyet a protestansok a
 különböző ihletett szövegekkel tettek, a melyekben az ő téves né-
 zeteiknek igyekeztek támaszt*szerezni, megijesztett az igazhitű ka-
 tholikusok közül igen sokat; bizonyos visszahatást keltett nálók
 még a használata ellen is a szent könyveknek, a melyeknek minden
 lapja, susogták tulhajtott félelemmel, mint a tű alatti kigyó, az eret-
 nekség legrettenetesebb veszélyeit rejti magában.“

Lassere tovább menve megmutatja, hogy ez nem elég indok

arra nézve, hogy a biblia tanulmányozása megakadályoztassék. Ő azt állítja, hogy a szent könyv félretétele okozta, hogy a nagy érzelmek és nagy erények helyét gyakran kicsiny kegyeskedések s a nagy tettekét aprólékos gyakorlat foglalták el; s hogy más következménye van az evangeliumok eme számba nem vételének, mihez a hívő sereg annyi tagja, a veszélyt nem látva, hozzá szoktatta magát, a kik pontosan és buzgón megtartják a vallás külső szertartásait, fogékonnyok, igazhitűek, buzgók, bár néha egy kissé korlátoltak, s kik nemcsak hogy nem tudták megnyerni és legyőzni azokat, a kik nem hisznek, hanem komoly értelmi csökönösséget mutattak azokkal a hazugságokkal szemben, melyeknek a vallás tárgya. Világos, hogy mi oly időben élünk, mikor az ember nem elégedhetik meg vak hittel. Midőn mindenki tud olvasni, írni, dolgozni, eszmélni, hitünknek tisztán látónak kell lennie, számot kell magának adni tudnia arról, hogy mit hiszen, a védelemre és terjesztésre felfegyverzett hitnek kell lennie.

Nem akarok többet idézni; ennyi is elég, ugy hiszem, arra nézve, hogy látni lehessen Lassere munkájának érdekességét. Ritkán tapasztalhatni a katolikusoknál ily bátorságot, mint a milyennel ő az evangelium terjesztésének szükségességét jelzi, s melyért csak üdvözölni lehet. Hogyha ő ezzel elérhetné azt, hogy hitsorsossai az evangeliumokat olvassák, kitünő szolgálatot fognak nekik tenni. Közülök sokan talán arra az igen egyszerű gondolatra fognának jöni: hogy nagy különbség van a Jézus tanításai és a katolikus egyház tanai közt. Ha ez észrevétel őket arra vezetné, hogy különösen e pontra nézve kérjenek tanácsot a történelemtől, abból a jövő száz éveken keresztül könnyen az átalakulása és fejlődése következhetnék be annak a rengeteg épületnek, melyet római katolicismusnak neveznek. Igen érdekes lenne azt látni, hogy a lourdes-i Notre-Dame történelemírója a történelmi és vallási kritika eme munkájához részben hozzájárult.

Egyébiránt ugy látszik, hogy a katolikusoknál is már jó akaratot kezdnek tanusítani a biblia terjesztésére nézve. Jelenleg is egy új fordítás közreadása van folyamatban. Az az egész bibliának fordítása, a Vulgata szerint. Több kitünő egyházi tudós dolgozik azon. Egy általános bevezetés előzi meg, mely nem kevesebb, mint 600 lapot foglal magában s melyet Trochon abbás írt. Ebben tárgyalva van: „A szentírás meghatározása és felosztása, a szentíratok inspiratiója, canonicitása, a szöveg történelme, a biblia versiói, az apokryph és elveszett könyvek és a szentíratok magyarázata.“ Mindez jól rendezve, kizárólagosan katolikus álláspontból, de

szélesebb látókörűséggel és sok tanultsággal. Kétségtelen, hogy minket a szabadvizsgálódás gyermekeit, a kik szeretnek teljes függetlenséggel itélni s a kik nincsenek arra kényszerítve, hogy a történelmet a dogmának alárendeljék, nem elégít ki, de ez mit sem tesz; nem szabad feledni, hogy buzgó katolikusokkal van dolgunk s őket ennyiért is üdvözölnünk kell. Az új fordítók nagy munkájuk felirataul Szent Jeromos eme szép mondását választották: „Ignoratio Scripturarum, ignoratio Christi est.“ Vajha ez egyházi atyának, ki a bibliát annyit tanulmányozta, eme nagy mondása szerencsét hozna Trochon abbás és dolgozótársai munkájának.

A Párisban újra szervezett protestans theol. fakultás fennállásának tizedik évfordulóját július 7-én ünnepeltük meg. Én annak idején irtam volt a megnyitó ünnepélyről, mely Ferry Gyula elnöklete alatt tartatott, és a nagyszerű beszédről, melyet ez alkalommal a később miniszterelnökké lett eme jeles államférfi mondott. Azóta e fakultás, mely a strassburgi régi fakultásból szerveztetett újra, folyton fejlődött és erősödött. A tanárok és tantárgyak száma szaporított; a tanulók is mind nagyobb számmal jöttek ide, és magasabb egyetemi fokozatok, mint licentiatusság és doctorság osztattak ki-elégítő arányban. A fakultás tiz évi életéről és munkájáról adott tudósítás más véleményre téritheti azokat, kik korábban kicsinyelve szóltak róla.

Az államsegélyt, melyet az 1886-iki pénzügyi törvény a tanulóktól elvont, bőven lett kárpótolva a reformált és lutheranus egyház aláírásai által. Ez ünnepély alkalmával kifejezés adatott annak az alapos reménynek is, hogyha az állam megszűnnék a theol. facultást, mint egyetemi intézményt elismerni és segíyezni, a franciaországi protestans egyházak az ő történelmi és vallási küldetésük magaslatán állóknak fognák magukat bizonyítani, pártolva ez intézményt és éltetve abban saját független életüket.

Az ünnepélyen nagyon számosan voltak jelen: a tanulók teljes számmal, a lutheranus és reformált papok Párisból és a vidékről csaknem mind, a világiak közül is meglehetősen számban, kik azonban lehetnek volna még többen is. A tiz évről adott tudósítás után beszédek tartattak. Ezek közül a legtöbb a tanulókhöz, s főleg azokhoz a tanulókhöz volt intézve, kik tanulmányaikat most végezték és állomásba lépendők. Én csak a 80 éves öreg lelkész, Puaux beszédének jelzésére szoritkozom. A predicationról adott humoros mó-

dorban kitünő tanácsokat a leendő papoknak. Igyekeztek, mondá, saját magatok lenni s kerüljétek az utánzást. Magatok irjátok meg a beszédet, tanuljátok meg és írás nélkül adjátok elé. Magatok irjátok meg a beszédet, főleg az első években, hogy gyakoroljátok magatokat a gondolkozásban, a szerkesztésben és írásban. De óvakodjatok a szóról-szóra tanulástól és hogy úgy mondjátok el beszédeiteket, mint egy papagály. Törekedjétek mindennekfelett rövidségre, mert a hosszú beszédek elfárasztják a figyelmet, unalmasak és álmasítók . . . . Mindezt példákkal és kedves anecdotákkal fűszerezte, melyek neveltettek, de a melyek igenis kitünően világosították meg ama teljesen igaz tanácsokat, melyeknek a szónok hosszú tapasztalata és magas kora különös sulyt és vonzó erőt kölcsönöztek. Szóval ez egy családi ünnep volt, a hol kifogyhatatlan szívéllyesség uralkodott. Az ilyen napoknak megvan a hatása mindenkire nézve.

CHARRUAUD.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

A XXXVII. Zsoltár, melyet Rédigér Géza munkatársunk átírásában e füzetben közlünk s mely kitünő erkölcsi oktatásokat tartalmaz, külön is megjelent, hozzá előszóval. Ára 6 kr. a szabédi iskola javára. Kapható nevezett munkatársunknál, Szabéd, u. p. Mező-Rücs.

Prot. Népkönyvtár VI. és VII. füzete megjelent, Dalmady Győzőtől, Pósa Lajostól, Hörk Józseftől és másoktól hozva érdekes és alkalmas közleményeket. — A Dávid F.-egyletnek pályázatai részben eredményesek voltak, vajha a november 30-ig megnyújtott pályázat nekünk is egy ilyen derék füzetet adna ki.

Evangéliumi lelk. tár. IV—VI. füz. megjelent 15 egyh. beszédet foglalva magában. Egy évfolyam ára 3 frt. mi Sziládi László nyomdatulajdonoshoz Kecskemétre küldendő.

Számolókönyv a népiskolák II. és III. osztálya számára 2. és 3. füz. dr. Mocnik Ferencz után dolgozta Orbók Mór, a pozsonyi m. kir. állami tanítónőképezde rendes tanára. E jeles tankönyvet ajánljuk a néptanítók figyelmébe. Egy füzet ára 20 kr. Kapható Drodtleff Rezsőnél Pozsonyban.

Irodalmi pályázat. Minthogy a Dávid Ferencz-egylet által f. évi június 30-ra hirdetett pályázat első feladatára (Erkölcsei elbeszélés) csak egy s a 2-ik és 3-ikra egy pályamű sem adatott be, a pályázat határideje ezennel meghosszabbíttatik november 30-ig. A feltételek ugyanazok, t. i. kívánatlik: 1. Erkölcsei elbeszélés. Tárnya a magyar (székely) nép életéből veendő. Terjedelme öt 8-adrét nyomtatott levélnél több nem lehet. Jutalma egy huszfrankos arany. 2. Egyháztörténelmi rajz. A tárgy vehető akár az unitárius egyház, akár az unitárius ekklésiák történelméből. Terjedelme négy (4) 8-adrét nyomtatott levél. — Jutalma egy 20 frankos arany. — 3. Életrajz. Tárgy: Valamely jeles unitárius férfi vagy asszony élete. Terjedelme négy (8-adrét) nyomtatott levél. Jutalma egy 20 frankos arany. Feltételek: A dolgozatok népszerű nyelven a nép számára irandók. A történelmi tárgyak hiteles forrásokból s eredeti adatokból legyenek dolgozva. Mindenik dolgozat idegen kéz irásában a szerző nevét rejtő jelíges levél mellett küldendő be az egylet titkárához. (Rózsa-utca 2. sz.) Az egylet a megjutalmazott dolgozatok felett tulajdonjoggal rendelkezik s kiadásukról belátása szerint intézkedik. Fentartja azt a jogát, hogy a díjat nem nyert, de megdicsért és közlésre alkalmas dolgozatokat is kiadhassa. Kolozsvártt, 1887. július 2. Dr. Brassai Sámuel, elnök. Boros György, titkár.

Iskolai értesítő: A marosvásárhelyi ev. ref. collegium értesítője. 1886—87-ik isk. évről. Tanerők sz. a gymnasiumban: 18, elemi osztályokban 6. Létszám 207. Az értesítőben a collegium ismertetését nagy tanultsággal folytatja Koncz József tanvezető tanár, folyóiratunknak is munkatársa, Bolyai Far-